

31.08.2020 r.

Budżety jednostek samorządu terytorialnego w województwie łódzkim w 2019 r.

↑ 111,9

Wskaźnik dynamiki dochodów budżetów jednostek samorządu terytorialnego

W 2019 r. dochody ogółem jednostek samorządu terytorialnego województwa łódzkiego ukształtowały się na poziomie 16798,8 mln zł, tj. o 11,9% wyższym niż przed rokiem. W przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły przeciętnie 6828,31 zł, tj. o 12,4% więcej niż w roku 2018.

Wydatki ogółem jednostek samorządu terytorialnego wyniosły w 2019 r. 17053,8 mln zł i w porównaniu z 2018 r. wzrosły o 11,2%. W przeliczeniu na 1 mieszkańca wydano przeciętnie 6931,98 zł, tj. o 11,7% więcej niż rok wcześniej.

W 2019 r. budżety jednostek samorządu terytorialnego województwa łódzkiego zamknęły się zbiorczo deficytem w wysokości 255,1 mln zł (wobec 320,6 mln zł w 2018 r.).

Według stanu w dniu 31 grudnia 2019 r. województwo łódzkie obejmowało 21 powiatów, 3 miasta na prawach powiatu oraz 177 gmin. Miasta na prawach powiatu realizują równocześnie zadania z zakresu działania gminy oraz powiatu i sporządzają jeden budżet, dlatego też dochody i wydatki gmin mających również status miasta na prawach powiatu podane są oddzielnie.

Wykres 1. Struktura dochodów jednostek samorządu terytorialnego województwa łódzkiego według rodzajów w 2019 r.

^a Bez dochodów gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

W 2019 r. jednostki samorządu terytorialnego województwa łódzkiego osiągnęły **dochody ogółem** w wysokości 16798,8 mln zł, co stanowiło 6,0% łącznych dochodów jednostek samorządu terytorialnego z całego kraju. Na tę kwotę w największym stopniu złożyły się dochody gmin i miast na prawach powiatu (z udziałem odpowiednio 51,5% i 31,6%) oraz w mniejszym stopniu dochody powiatów i województwa (odpowiednio 11,1% i 5,8%).

W porównaniu z 2018 r. dochody ogółem jednostek samorządu terytorialnego były wyższe o 1785,7 mln zł, tj. o 11,9%. Wzrost dochodów odnotowano na wszystkich poziomach podziału terytorialnego, w tym najwyższy dotyczył dochodów: województwa (o 17,9%) oraz gmin (o 12,1%).

Dochody ogółem jednostek samorządu terytorialnego były wyższe o 11,9% niż w 2018 r.

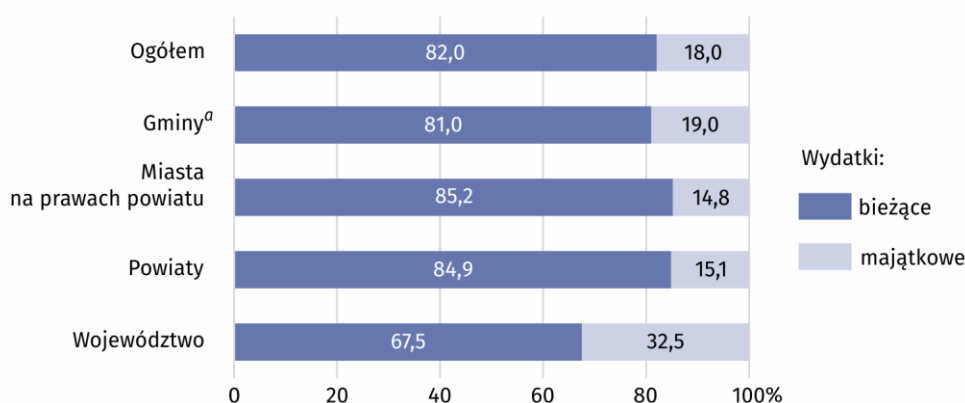
W 2019 r. **wydatki ogółem** jednostek samorządu terytorialnego wyniosły 17053,8 mln zł, z czego wydatki gmin stanowiły 51,4%, miast na prawach powiatu – 32,2%, powiatów – 10,8%, a województwa – 5,6%. W porównaniu z rokiem 2018, wydatki ogółem jednostek samorządu terytorialnego były wyższe o 1720,1 mln zł, tj. o 11,2%. Wzrost wydatków ogółem odnotowano na wszystkich szczeblach jednostek samorządu terytorialnego: w budżecie województwa – o 19,1%, w budżetach miast na prawach powiatu – o 14,6%, w budżetach gmin – o 9,3% oraz w budżetach powiatów – o 7,0%.

Głównym obciążeniem dla budżetów jednostek samorządu terytorialnego były **wydatki bieżące**, które w 2019 r. wyniosły 13984,6 mln zł, stanowiąc 82,0% wydatków ogółem. W porównaniu z 2018 r. wydatki bieżące wzrosły o 1421,6 mln zł, tj. o 11,3%. **Wydatki majątkowe** wyniosły 3069,2 mln zł i stanowiły 18,0% wydatków ogółem. Na **inwestycje** przeznaczono 2914,0 mln zł (17,1% wydatków ogółem), co stanowiło 94,9% wydatków majątkowych. W porównaniu z 2018 r. wydatki majątkowe były wyższe o 298,5 mln zł, tj. o 10,8%, w tym inwestycyjne o 248,7 mln zł, tj. o 9,3%.

Wydatki ogółem jednostek samorządu terytorialnego, w porównaniu z 2018 r. były wyższe o 11,2%

Głównym obciążeniem dla budżetów jednostek samorządu terytorialnego były wydatki bieżące, które w 2019 r. stanowiły 82,0% wydatków ogółem

Wykres 2. Struktura wydatków jednostek samorządu terytorialnego według rodzajów w województwie w 2019 r.

^a Bez dochodów gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

Budżety gmin (bez miast na prawach powiatu)

Dochody gmin w województwie łódzkim w 2019 r. wyniosły 8643,5 mln zł, tj. o 12,1% więcej niż rok wcześniej. Dochody własne stanowiły 46,6% dochodów ogółem, dotacje – 32,7%, a subwencja ogólna – 20,7%.

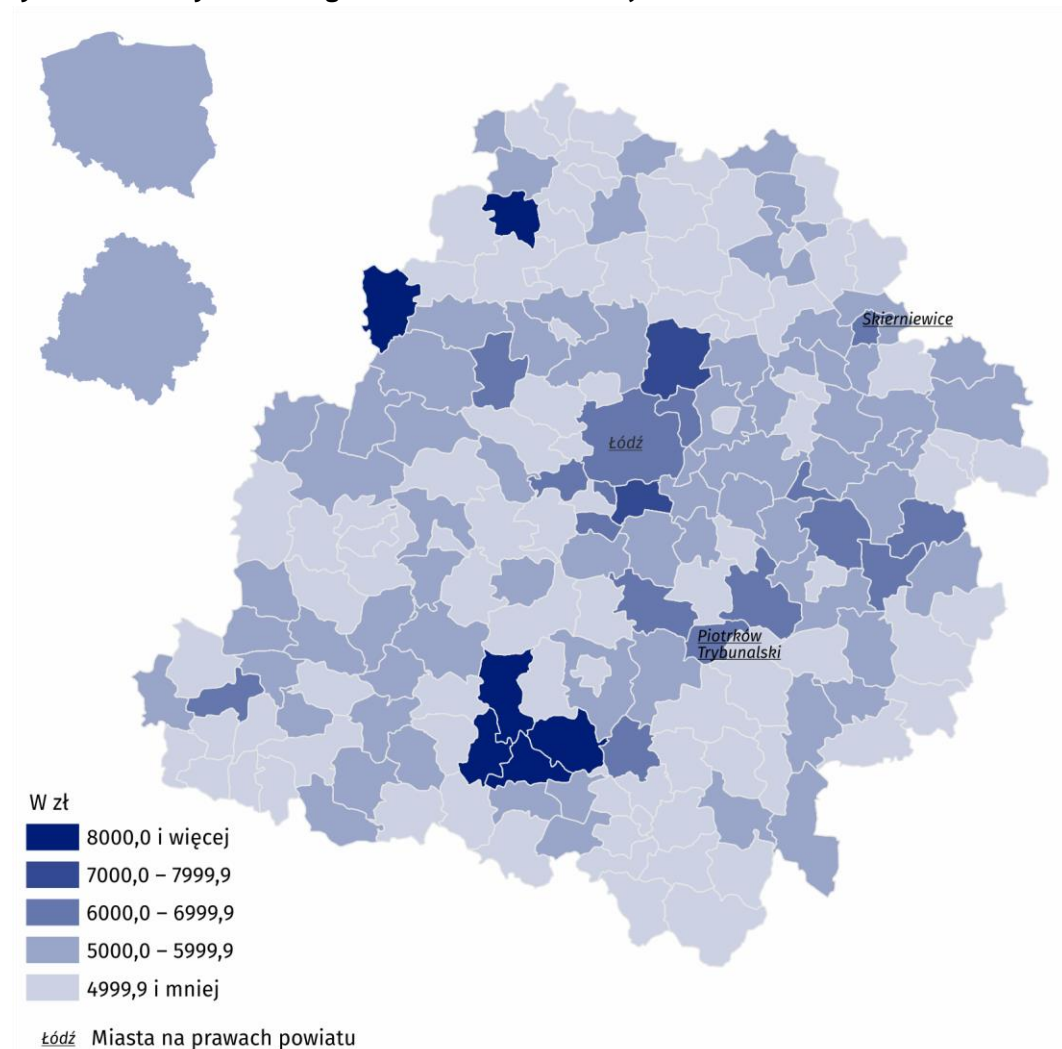
Dla budżetów gmin istotnym źródłem dochodów są podatki – udział w podatku dochodowym od osób fizycznych (PIT) oraz podatek od nieruchomości. W 2019 r. wpływy z tytułu udziału w PIT stanowiły 37,6% dochodów własnych (1515,3 mln zł), a z podatku od nieruchomości 26,5% (1066,0 mln zł). W porównaniu z 2018 r. dochody z PIT zwiększyły się o 11,2%, a z podatku od nieruchomości o 4,7%. Największą dynamikę w porównaniu z 2018 r. odnotowano jednak w przypadku udziału w podatku od spadków i darowizn. Wpływy z tego tytułu wzrosły o 16,4%, chociaż stanowiły one 0,3% dochodów własnych (tj. 10,8 mln zł).

W porównaniu z 2018 r. kwota otrzymanych dotacji zwiększyła się o 18,1% do 2828,3 mln zł. Dotacje celowe stanowiły 85,1% ogółu dotacji, a ich wartość wzrosła w ciągu roku o 14,3% (do 2406,3 mln zł).

Największą część subwencji ogólnej stanowi część oświatowa, która przeznaczana jest na finansowanie zadań oświatowych realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego, w szczególności na zadania związane z prowadzeniem szkół i placówek oświatowych, jak również na dotowanie szkół i placówek niepublicznych oraz publicznych prowadzonych przez osoby prawne inne niż jednostki samorządu terytorialnego oraz przez osoby fizyczne. Wielkość części oświatowej subwencji ogólnej dla wszystkich jednostek samorządu terytorialnego ustalana jest corocznie w ustawie budżetowej.

Subwencja ogólna jest ustawowo określonym świadczeniem pieniężnym Skarbu Państwa na rzecz poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego

Wykres 3. Dochody budżetów gmin^a na 1 mieszkańca w województwie łódzkim w 2019 r.

W 2019 r. w gminach (bez miast na prawach powiatu) subwencja ogólna wyniosła 1788,0 mln zł, tj. o 5,2% więcej niż rok wcześniej. Największy odsetek stanowiła subwencja oświatowa (73,1% ogółu), a jej wartość wzrosła w ciągu roku o 6,1% do 1306,3 mln zł. Ponad 1/4 subwencji ogólnej to jej część wyrównawcza, która w porównaniu z 2018 r. zwiększyła się o 5,2% do 452,8 mln zł.

Wydatki ogółem gmin w 2019 r. wyniosły 8759,1 mln zł, tj. o 9,3% więcej niż w 2018 r. Na wydatki bieżące przeznaczono 81,0% wydatków ogółem (prawie 40% wydatków bieżących przeznaczona była na wynagrodzenia i naliczane od nich składki). Pozostałe 19,0% stanowiły wydatki majątkowe, z których 1653,0 mln zł przeznaczono na inwestycje. W porównaniu z 2018 r. najwyższy wzrost odnotowano w przypadku wydatków bieżących o 10,9%, a na wydatki majątkowe przeznaczono o 3,1% więcej niż przed rokiem.

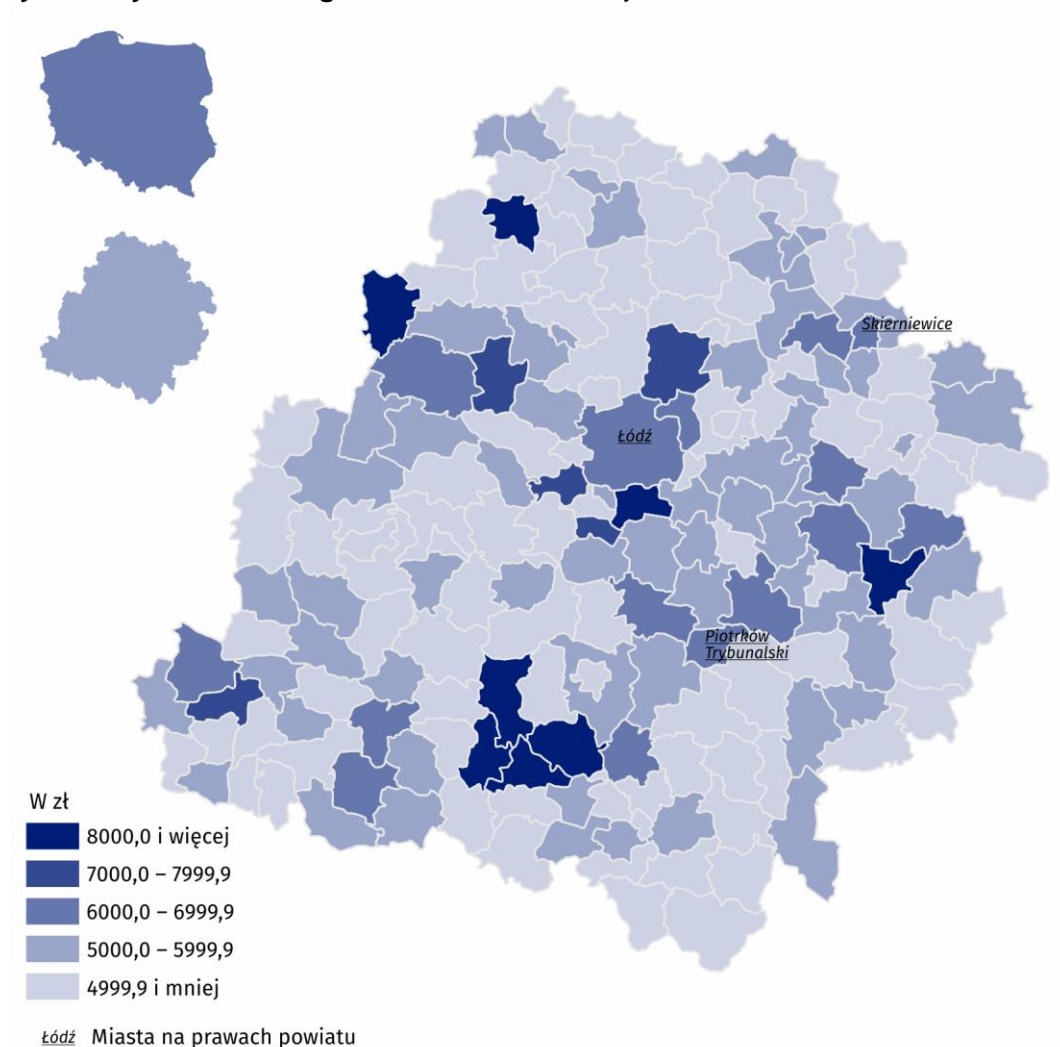
Ponad 1/4 środków (28,4%) samorządy przeznaczyły na oświatę i wychowanie. Działami, na które przeznaczono relatywnie wysoki odsetek wydatków ogółem były: rodzina (23,1%) oraz gospodarka komunalna i ochrona środowiska (10,1%).

W 2019 r. średnio na 1 mieszkańca przypadło 5219,44 zł dochodów gmin (w 2018 r. 4643,57 zł). W 113 gminach dochody były niższe od średniej, a najmniejszy dochód per capita odnotowano w gminie miejsko-wiejskiej Żychlin (4042,51 zł). Dochód na osobę przekraczający średnią uzyskano w 61 gminach, a najwyższy odnotowano w gminach wiejskich: Kleszczów (45831,99 zł) i Rzęśnia (12717,94 zł).

W przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2019 r. poziom wydatków gmin wyniósł 5289,24 zł (rok wcześniej 4826,33 zł). W 116 gminach wydatki nie przekroczyły średniej, a najmniejsze wydatki na mieszkańca poniesiono w gminie miejskiej Głowno (3999,80 zł). Natomiast w 58 gminach wydatki per capita przekroczyły średnią. Największe przeciętne wydatki poniosły gminy wiejskie: Kleszczów (41482,20 zł) i Sulmierzyce (11071,57 zł) oraz gmina miejsko-wiejska Uniejów (13064,35 zł).

Z części wyrównawczej subwencji ogólnej finansowane są świadczenia z pomocy społecznej oraz zmniejszające dysproporcje poziomu dochodów gmin, powiatów, województw

Wykres 4. Wydatki budżetów gmin^a na 1 mieszkańca w województwie łódzkim w 2019 r.

W 2019 r. budżety gmin (bez miast na prawach powiatu) łącznie zamknęły się deficytem w kwocie 115,6 mln zł, podczas gdy przed rokiem deficyt wyniósł 303,5 mln zł. Spośród 174 gmin województwa łódzkiego w 71 wydatki przekroczyły dochody, a w 103 nie wydatkowano wszystkich środków budżetowych. Do gmin z relatywnie największym deficytem należały gminy miejsko-wiejskie Uniejów z deficytem rzędu 42,5% ogółu dochodów i Poddębice, w której wydatki przewyższyły dochody o 25,0% ogółu dochodów, gminy wiejskie Inowódz (z deficytem 30,3% ogółu dochodów) i Galewice (25,5% ogółu dochodów) oraz gmina miejska Radomsko z deficytem rzędu 17,8% ogółu dochodów. Do gmin, które osiągnęły największą – w stosunku do ogółu dochodów – nadwyżkę budżetową należały gminy wiejskie: Budziszewice (relacja 16,8%), Brzeziny (16,5%) oraz Rząśnia (13,0% ogółu dochodów).

Budżety miast na prawach powiatu

Dochody miast na prawach powiatu w województwie łódzkim w 2019 r. wyniosły łącznie 5309,1 mln zł, tj. o 11,1% więcej niż rok wcześniej. Dochody własne stanowiły 60,9% ogółu dochodów, a 42,8% z nich (1381,2 mln zł) to udział w podatku dochodowym od osób fizycznych. W porównaniu z 2018 r. dochody własne wzrosły o 8,5%, dotacje o 19,9%, a subwencje o 10,0%. Najmniejszy udział dochodów własnych w dochodach ogółem wykazał Piotrków Trybunalski – 49,6%, a największy Łódź – 62,8%.

Wydatki ogółem miast na prawach powiatu w 2019 r. wyniosły 5491,9 mln zł, tj. o 14,6% więcej niż w 2018 r. Wydatki bieżące stanowiły 85,2% ogółu, a 1717,4 mln zł z nich przeznaczono na wynagrodzenia i ich pochodne. Pozostałe 14,8% stanowiły wydatki majątkowe, z których 696,2

Wśród dochodów miast na prawach powiatu 60,9% stanowiły dochody własne

mln zł przeznaczono na inwestycje. Najniższy udział wydatków na inwestycje zaobserwowano w Skierniewicach (9,4%), a najwyższy w Łodzi (13,2%).

W strukturze wydatków miast na prawach powiatu największe udziały odnotowano dla działów: oświata i wychowanie – 25,9%, rodzina – 16,1% oraz transport i łączność – 15,7% wydatków ogółem.

W 2019 r. w miastach na prawach powiatu przeciętny dochód na 1 mieszkańca wyniósł 6602,05 zł, tj. o 11,9% więcej niż w 2018 r. Najwyższy wzrost tego wskaźnika odnotowano w Piotrkowie Trybunalskim (o 16,1%), a najniższy w Łodzi (o 11,4%). Dochody własne gminy przeliczone na mieszkańca to kwota 4017,23 zł (w 2018 r. – 3676,80 zł). Najmniejszy dochód własny na 1 mieszkańca uzyskały Skierniewice – 3206,61 zł, a najwyższy Łódź – 4144,20 zł.

Przeciętne wydatki na 1 mieszkańca miast na prawach powiatu w 2019 r. wyniosły 6829,35 zł, czyli o 15,5% więcej niż rok wcześniej. Najmniejsze wydatki per capita poniesiono w Skierniewicach – 6549,53 zł, a największe w Łodzi – 6870,03 zł. Na inwestycje w przeliczeniu na 1 mieszkańca przeznaczono średnio 865,72 zł (691,13 zł w 2018 r.). Najmniejsze wydatki inwestycyjne per capita poniesiono w Skierniewicach – 613,99 zł, a największe w Łodzi – 904,94 zł.

W 2019 r. deficyt budżetów miast na prawach powiatu wyniósł 182,8 mln zł, podczas gdy w roku poprzednim było to 11,8 mln zł. Dwa miasta na prawach powiatu odnotowały deficyt budżetowy: Łódź (4,1% w stosunku do ogółu dochodów) oraz Skierniewice (3,4%). Natomiast Piotrków Trybunalski odnotował nadwyżkę budżetową w wysokości 2,3% ogółu dochodów.

Budżety powiatów

W województwie łódzkim w 2019 r. powiaty osiągnęły dochody w łącznej kwocie 1867,9 mln zł, tj. o 10,3% większej niż w 2018 r. Największy odsetek stanowiły dochody własne – 42,4% ogółu dochodów (ponad połowę z nich stanowił udział w podatku dochodowym od osób fizycznych (PIT)), subwencja ogólna to 35,6%, a dotacje 22,0%. W porównaniu z 2018 r. dochody z PIT zwiększyły się o 10,9%. Największy wzrost w porównaniu z 2018 r. odnotowano jednak w przypadku udziału w dochodach z majątku – 88,1%, chociaż stanowił on 3,6% dochodów własnych.

Kwota otrzymanych dotacji w porównaniu z 2018 r. zmniejszyła się o 4,2% do 411,3 mln zł. Dotacje celowe stanowiły 73,0% ogółu dotacji, a ich wartość spadła w ciągu roku do 43,8 mln zł (tj. o 12,7%).

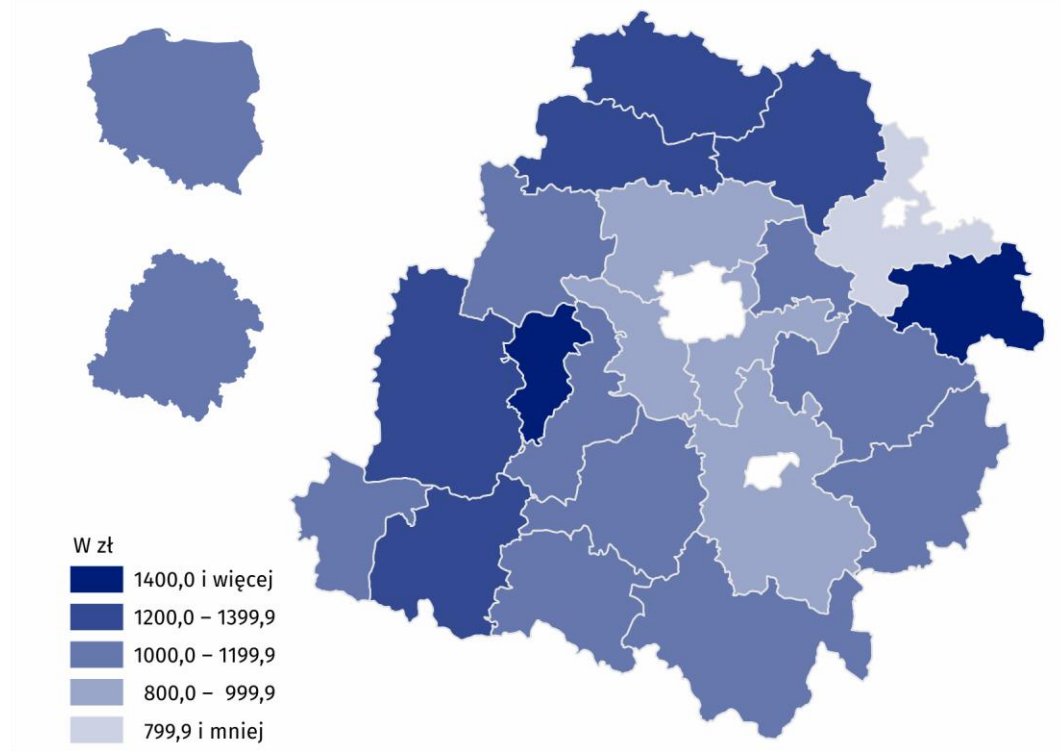
W 2019 r. subwencja ogólna wyniosła 665,0 mln zł, tj. o 11,0% więcej niż rok wcześniej. Największy odsetek stanowiła subwencja oświatowa (79,8% ogółu), a jej wartość zwiększyła się w ciągu roku o 12,5% do 59,1 mln zł.

Dochód na 1 mieszkańca w 2019 r. wyniósł 6602,05 zł, a wydatki per capita ukształtowały się na poziomie 6829,35 zł

Powiaty w 2019 r. osiągnęły dochody o 10,3% większe niż rok wcześniej. Największy udział – 42,4% - stanowiły dochody własne

Wykres 5. Dochody budżetów powiatów na 1 mieszkańca w 2019 r.

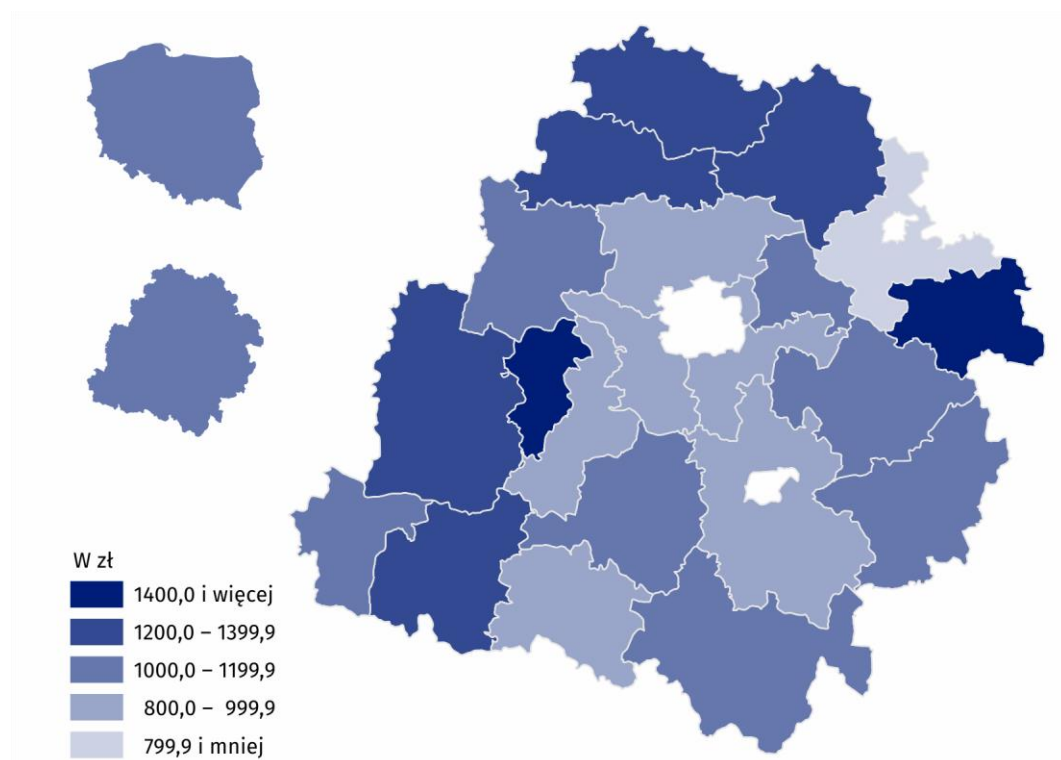

Powiaty w 2019 r. poniosły wydatki ogółem w kwocie 1846,0 mln zł, o 7,0% wyższe niż rok wcześniej. Wydatki bieżące stanowiły 84,9% ogółu wydatków. Pozostałe 15,1% stanowiły wydatki majątkowe, które prawie w całości przeznaczono na inwestycje (278,9 mln zł z 279,6 mln zł), a w porównaniu z poprzednim rokiem ich kwota zmniejszyła się o 2,6% (inwestycyjnych o 2,8%).

Prawie 1/3 środków (31,9%) powiaty przeznaczyły na oświatę i wychowanie. Działami, na które przeznaczono relatywnie wysoki odsetek wydatków ogółem były: transport i łączność (12,9%), administracja publiczna (12,3%) oraz pomoc społeczna (11,9%).

Wydatki powiatów w 2019 r. osiągnęły poziom o 7,0% wyższy niż w roku poprzednim

Wykres 6. Wydatki budżetów powiatów na 1 mieszkańca w 2019 r.

W 2019 r. średnio na 1 mieszkańca przypadło 1127,93 zł (w 2018 r. 1019,60 zł). W 12 powiatach dochody były niższe od średniej, a najmniejszy dochód per capita odnotowano w powiecie skierniewickim (759,07 zł). Dochód na osobę przekraczający średnią uzyskano w 9 powiatach, a najwyższy w: zduńskowolskim (1687,45 zł), rawskim (1512,44 zł) i kutnowskim (1318,27 zł).

W 2019 r. powiaty wydały przeciętnie, w przeliczeniu na 1 mieszkańca, 1114,75 zł (rok wcześniej 1038,63 zł). W 10 powiatach wydatki nie przekroczyły średniej, a najmniejsze wydatki na mieszkańca poniesiono w powiecie skierniewickim (720,06 zł). Natomiast w 11 powiatach wydatki per capita przekroczyły średnią, w tym największe wydatki poniosły powiaty: zduńskowolski (1827,04 zł), rawski (1452,91 zł) oraz wieluński (1319,13 zł).

W 2019 r. wynik budżetów powiatów był dodatni, a łączna nadwyżka wyniosła 21,8 mln zł (przed rokiem deficyt w wysokości 31,6 mln zł). Wśród 21 powiatów województwa łódzkiego w 16 odnotowano nadwyżkę, a w 5 deficyt budżetowy. Największy deficyt, w stosunku do ogółu dochodów, wystąpił w powiecie zduńskowolskim (8,3%), natomiast największą nadwyżkę budżetową osiągnął powiat łaski (10,4% ogółu dochodów).

Budżet województwa

W 2019 r. dochody w budżecie województwa łódzkiego wyniosły 978,4 mln zł, tj. o 15,2% więcej niż rok wcześniej. Dochody własne stanowiły 52,4% dochodów ogółem i były o 48,4 mln zł większe niż w 2018 r. Podatki PIT i CIT stanowiły 90,1% dochodów własnych województwa, z podatku CIT do budżetu wpłynęło 352,7 mln zł (o 9,2% więcej niż rok wcześniej), a z tytułu podatku PIT – 109,4 mln zł (o 11,2% więcej). Udział dotacji w budżecie ogółem wyniósł 32,7%, a ich wielkość w porównaniu z ubiegłym rokiem była o 67,1 mln zł większa. Subwencja ogólna stanowiła natomiast 14,9% dochodów ogółem i była o 33,1 mln zł większa niż w 2018 r. 1/5 ogół subwencji ogólnej stanowiła część oświatowa, była ona jednak o 0,9% mniejsza niż rok wcześniej.

W 2019 r. samorząd województwa rozdysponował kwotę 956,9 mln zł, czyli o 19,1% więcej niż rok wcześniej. Na wydatki bieżące przeznaczono 67,5% wydatków ogółem. Wydatki majątkowe stanowiły 32,5%, z których 91,9% (tj. 285,9 mln zł) przeznaczono na inwestycje.

Ponad 40% środków województwo przeznaczyły na transport i łączność (43,0%). Działami, na które przeznaczono relatywnie wysoki odsetek wydatków ogółem były: administracja publiczna (16,8%) oraz kultura i ochrona dziedzictwa narodowego (11,1%).

W 2019 r. średni dochód budżetu województwa na 1 mieszkańca wyniósł 397,69 zł (w 2018 r. 335,85 zł), a wydatki per capita ukształtowały się na poziomie 388,95 zł (325,21 zł rok wcześniej).

Budżet województwa zamknął się w 2019 r. nadwyżką rzędu 2,2% ogółu dochodów.

Dochody w budżecie województwa w 2019 r. były o 15,2% większe niż rok wcześniej. Największy udział w budżecie miały dochody własne – 52,4%. Odsetek dotacji wyniósł 32,7%, a subwencji ogólnej 14,9%

W 2019 r., kolejny rok z rzędu, budżet województwa odnotował nadwyżkę budżetową

Tablica 1. Dochody, wydatki i wyniki budżetów jednostek samorządu terytorialnego w 2019 r

Wyszczególnienie	Dochody		Wydatki		Wynik	Do- chody	Wy- datki
	ogółem	w tym własne	ogółem	w tym bieżące		2018=100	
w tysiącach złotych							
Ogółem	16798792,7	8562158,7	17053843,9	13984630,4	-255051,3	111,9	111,2
Gminy ^a	8643467,6	4027134,4	8759067,0	7094038,2	-115599,4	112,1	109,3
miejskie	2518460,6	1339241,1	2586481,3	2191608,9	-68020,7	109,0	111,5
miejsko-wiejskie	1970691,5	897613,4	2051883,0	1602205,9	-81191,4	115,6	116,5
wiejskie	4154315,4	1790279,9	4120702,7	3300223,4	33612,8	112,4	104,8
Powiaty	1867868,1	791586,7	1846034,6	1566474,4	21833,4	110,3	107,0
Miasta na prawach po- wiatu	5309068,6	3230472,0	5491859,2	4678296,4	-182790,6	111,1	114,6
Województwo	978388,4	512965,6	956883,1	645821,4	21505,2	117,9	119,1
na 1 mieszkańca w złotych							
Ogółem	6828	3480	6932	5684	-104	112,4	111,7
Gminy ^a	5219	2432	5289	4284	-70	112,4	109,6
miejskie	4674	2485	4800	4067	-126	109,8	112,3
miejsko-wiejskie	5167	2353	5380	4201	-213	115,9	116,8
wiejskie	5646	2433	5601	4485	46	112,3	104,7
Powiaty	1128	478	1115	946	13	110,6	107,3
Miasta na prawach po- wiatu	6602	4017	6829	5818	-227	111,9	115,5
Województwo	398	209	389	263	9	118,4	119,6

a Bez gmin mających również status miasta na prawach powiatu

Uwagi

Informacje dotyczące budżetów jednostek samorządu terytorialnego opracowano w Głównym Urzędzie Statystycznym na podstawie sprawozdawczości budżetowej Ministerstwa Finansów.

Prezentowane dane o dochodach i wydatkach według działów obejmują wszystkie paragrafy dochodowe/wydatkowe zrealizowane w danym dziale.

Przy przeliczaniu danych na 1 mieszkańca przyjęto liczbę ludności według stanu w dniu 30 VI.

W danych (wyrażonych w liczbach bezwzględnych i względnych) mogą wystąpić drobne rozbieżności w sumowaniu na ogółem wynikające z automatycznych zaokrągleń. Liczby te są poprawne merytorycznie.

W przypadku cytowania danych Głównego Urzędu Statystycznego prosimy o zamieszczenie informacji: „Źródło danych GUS”, a przypadku publikowania obliczeń dokonanych na danych opublikowanych przez GUS prosimy o zamieszczenie informacji: „Opracowanie własne na podstawie danych GUS”.

Opracowanie merytoryczne:

Łódzki Ośrodek Badań Regionalnych
Joanna Szmerka

Informatorium Statystyczne

tel.: (+48 42) 683 91 91, (+48 42) 683 91 92

e-mail: informatoriumLDZ@stat.gov.pl

www.lodz.stat.gov.pl

[@Lodz_STAT](https://twitter.com/Lodz_STAT)

[@UrządStatystycznywLodzi](https://www.facebook.com/UrządStatystycznywLodzi)

Powiązane opracowania

[Gospodarka finansowa jednostek samorządu terytorialnego 2018](#)

[Komunikat dotyczący deficytu i długu sektora instytucji rządowych i samorządowych w 2019 roku](#)

Temat dostępny w bazach danych

[Bank Danych Lokalnych – Finanse Publiczne](#)

Ważniejsze pojęcia dostępne w słowniku

[Dochody jednostek samorządu terytorialnego](#)

[Dochody własne jednostek samorządu terytorialnego](#)

[Gmina](#)

[Powiat](#)

[Województwo](#)

[Wydatki majątkowe budżetu państwa](#)